

Rolnummer 4994
Arrest nr. 136/2011 van 27 juli 2011

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vragen betreffende de artikelen 127, 128 en 148, § 3, van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst, gesteld door het Hof van Beroep te Brussel.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit voorzitter M. Bossuyt, rechter J.-P. Snappe, waarnemend voorzitter, en de rechters E. De Groot, L. Lavrysen, J.-P. Moerman, E. Derycke, J. Spreutels, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul en F. Daoût, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Bossuyt,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging*

Bij arrest van 30 juni 2010 in zake J.L. tegen R.V., waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 6 juli 2010, heeft het Hof van Beroep te Brussel de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« 1. Schenden de artikelen 127 en 128 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre aldus een verschil in behandeling zou worden ingesteld tussen de onder een stelsel van gemeenschap van goederen gehuwde titularis van een (verplichte) groepsverzekering gesloten door diens werkgever en waarvan de uitkering aan de aangesloten werknemer toekomt wanneer hij een bepaalde leeftijd bereikt wiens uitkering bestempeld wordt als een onderdeel van het actief van de huwgemeenschap dat bij de vereffening-verdeling van de huwgemeenschap in de te verdelen massa moet worden opgenomen en de onder het wettelijk stelsel gehuwde openbare ambtenaar wiens uitkering ten titel van wettelijk pensioen als een eigen goed wordt beschouwd dat bij de vereffening-verdeling van de huwgemeenschap niet in de te verdelen massa moet worden opgenomen ?

2. Schenden de artikelen 127, 128 en 148, § 3, van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst de artikelen 10 en 11 van de Grondwet aldus geïnterpreteerd dat zij tot gevolg hebben dat wanneer twee echtgenoten gehuwd zijn onder een stelsel van gemeenschap van goederen en één van hen beiden aangesloten is bij een groepsverzekering aangegaan door diens werkgever, dit niet voor de echtgenoot van de titularis van de groepsverzekering een kapitaal oplevert maar enkel voor de aangesloten echtgenoot wanneer deze de overeengekomen leeftijd bereikt, en derhalve dat kapitaal hem eigen is en slechts aanleiding geeft tot vergoeding indien de premiebetalingen die ten laste van het gemeenschappelijk vermogen zijn gedaan kennelijk de mogelijkheden ervan te boven gaan ? ».

Memories zijn ingediend door :

- J.L.;
- R.V.;
- de Ministerraad.

Op de openbare terechtzitting van 18 mei 2011 :

- zijn verschenen :
 - . Mr. R. Everaet, advocaat bij de balie te Dendermonde, voor J.L.;
 - . Mr. F. Aps, advocaat bij de balie te Brussel, voor R.V.;
 - . Mr. N. Verslype *loco* Mr. F. Swennen, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers L. Lavrysen en J.-P. Moerman verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

Bij beschikking van 21 juni 2011 heeft het Hof, vanwege een wijziging van de zetel ingevolge de vervanging van voorzitter R. Henneuse, wettig verhinderd, de debatten heropend en de dag van de terechtzitting bepaald op 6 juli 2011.

Op de openbare terechtzitting van 6 juli 2011 :

- zijn verschenen :
 - . Mr. R. Everaet, advocaat bij de balie te Dendermonde, voor J.L.;
 - . Mr. H. Vanboeckrijck, advocaat bij de balie te Leuven, *loco* Mr. F. Aps, advocaat bij de balie te Brussel, voor R.V.;
 - . Mr. P. Truyen, advocaat bij de balie te Antwerpen, *loco* Mr. F. Swennen, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers L. Lavrysen en J.-P. Moerman verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de procedure in het bodemgeshil*

De Rechtbank van eerste aanleg te Brussel heeft op 14 mei 2002 de echtscheiding tussen J.L. en R.V. uitgesproken en de notariissen Verelst en Leunen gelast met de vereffening en de verdeling van de huwgemeenschap.

Op 23 mei 2006 heeft notaris Verelst een staat van vereffening opgesteld naar aanleiding waarvan de partijen een dading sloten « met uitzondering van de betwistingen betreffende de pensioenuitkeringen in de meest ruime zin », die zij door de Rechtbank wensen te laten beslechten.

Bij vonnis van 22 oktober 2007 heeft de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel de door notaris Verelst opgestelde staat van vereffening gehomologeerd mits verrekening van de groepsverzekering van R.V., derwijze dat de concrete afkoopwaarde op het ogenblik van de ontbinding van de huwgemeenschap in de gemeenschap moet worden opgenomen en tussen partijen dient te worden verrekend.

J.L. heeft tegen dat vonnis gedeeltelijk hoger beroep ingesteld. R.V. heeft incidenteel hoger beroep ingesteld. In het kader van die procedure stelt het verwijzende rechtscollege voormelde prejudiciële vragen.

III. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van de ontvankelijkheid van de prejudiciële vragen

A.1.1.1. De Ministerraad wijst erop dat de prejudiciële vragen betrekking hebben op een verplichte groepsverzekering gesloten door de werkgever en dat het te dezen gaat om een groepsverzekering waarvan de premies ten laste worden genomen door de werkgever zelf. Volgens hem dient het antwoord op de prejudiciële vragen te worden beperkt tot die hypothese.

A.1.1.2. Volgens de Ministerraad zijn de in het geding zijnde bepalingen klaarblijkelijk niet toepasselijk op de verplichte groepsverzekering. Een dergelijke verplichte groepsverzekering valt, volgens die partij, binnen het toepassingsgebied van artikel 97 van de wet van 25 juni 1992, niet van de artikelen 127 en 128 van die wet. De Ministerraad wijst erop dat in het geval van een verplichte groepsverzekering de polis niet wordt afgesloten door één van de echtgenoten, maar door de werkgever. Hij voegt hieraan toe dat de premies door de werkgever worden betaald, zodat zij niet ten laste van het gemeenschappelijke vermogen vallen. Hieruit vloeit, volgens hem, voort dat het gemene huwelijksvermogensrecht op de kwalificatie van de opbrengst van de groepsverzekeringsovereenkomst van toepassing is, zodat op grond van de artikelen 1401 en 1405 van het Burgerlijk Wetboek de verschuldigde of uitgekeerde prestaties gemeenschappelijk zijn.

A.1.1.3. Ook R.V. stelt de vraag of de in het geding zijnde bepalingen wel van toepassing zijn op een verplichte groepsverzekering. Hij wijst erop dat een dergelijke verzekeringsovereenkomst wordt afgesloten door de werkgever, niet door de echtgenoot, en dat de werkgever de premies betaalt. Indien de in het geding zijnde bepalingen niet van toepassing zijn op de groepsverzekering, dan kan er, volgens die partij, geen discussie bestaan over het eigen karakter van die groepsverzekering, vermits ze de functie heeft van een aanvullend pensioen dat valt onder artikel 1401, 4°, van het Burgerlijk Wetboek. R.V. erkent evenwel dat het verwijzende rechtscollege ervan uitgaat dat de in het geding zijnde bepalingen van toepassing zijn op de verplichte groepsverzekering.

A.1.2.1. De Ministerraad is van oordeel dat de tweede prejudiciële vraag niet-ontvankelijk is vermits niet wordt aangegeven welke categorieën van personen met elkaar worden vergeleken. Om de vraag als ontvankelijk te kunnen beoordelen zou het Hof, volgens die partij, de prejudiciële vraag moeten herformuleren, zoals het in het arrest nr. 54/99 heeft gedaan. De Ministerraad stelt voor de tweede prejudiciële vraag aldus te herformuleren dat de opbrengst van een groepsverzekering die tot het eigen vermogen behoort van de echtgenoot die de houder ervan is, wordt vergeleken met de opbrengst van andere spaarverrichtingen, die tot het gemeenschappelijke vermogen behoort.

A.1.2.2. De tweede prejudiciële vraag is naar het oordeel van de Ministerraad hoe dan ook niet ontvankelijk in zoverre zij artikel 148, § 3, van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst betreft, nu zij geenszins zou aangeven op welke wijze die bepaling de artikelen 10 en 11 van de Grondwet zou schenden.

Ten aanzien van de eerste prejudiciële vraag

A.2.1. J.L. voert aan dat de eerste prejudiciële vraag ervan uitgaat dat een verplichte groepsverzekering gesloten door een werkgever en waarvan de uitkeringen aan de aangesloten werknemer toekomen wanneer hij een bepaalde leeftijd bereikt, een onderdeel vormt van het actief van de huwelijksgemeenschap dat bij de vereffening van die gemeenschap in de te verdelen massa moet worden opgenomen. Volgens haar kan de onder een stelsel van gemeenschap van goederen gehuwde houder van een dergelijke groepsverzekering niet nuttig worden vergeleken met een onder het wettelijke stelsel gehuwde ambtenaar wiens pensioen als eigen wordt beschouwd.

A.2.2. Volgens R.V. zou een ongerechtvaardigd onderscheid worden gemaakt tussen, enerzijds, werknemers wier groepsverzekering bij de ontbinding van het stelsel in de te verdelen massa dient te worden opgenomen en, anderzijds, ambtenaren wier pensioenuitkeringen bij de vereffening en de verdeling van de huwelijksgemeenschap niet in de te verdelen massa moeten worden opgenomen. Hij wijst erop dat het resultaat van dat verschil in behandeling zou zijn dat een werknemer die op het einde van zijn loopbaan kan beschikken

over een klein pensioen dat wordt aangevuld met een verplichte groepsverzekering, de opbrengst van die verzekering in het gemeenschappelijk vermogen ziet vallen, terwijl een ambtenaar die over een ruimer pensioen beschikt, dat pensioen als eigen kan bewaren.

A.2.3.1. De Ministerraad herhaalt dat in zoverre de opbrengst van een groepsverzekering veeleer kan worden vergeleken met een vorm van pensioen dan met een spaarverrichting, de in het geding zijnde bepalingen niet van toepassing zijn op het bodemgeschil.

A.2.3.2. Nog volgens de Ministerraad bestaat het verschil in behandeling hoe dan ook niet omdat het verwijzende rechtcollege ten onrechte ervan uit zou gaan dat de uitkering van het wettelijke pensioen dat toekomt aan een ambtenaar die is gehuwd onder het wettelijke stelsel, als een eigen goed van de ambtenaar moet worden beschouwd. Tijdens het huwelijk is dat, volgens de Ministerraad, onjuist : enkel het recht op pensioen is eigen; de op grond van dat recht uitgekeerde bedragen vallen in het gemeenschappelijke vermogen.

A.2.3.3. De Ministerraad erkent dat na de ontbinding van het huwelijk door echtscheiding er een verschil bestaat doordat de uitkering van het wettelijke ambtenarenpensioen eigen is, terwijl de opbrengst van de groepsverzekering een gemeenschappelijk goed is. Volgens die partij kunnen die twee situaties evenwel niet nuttig met elkaar worden vergeleken gelet op de volgende verschillen : (i) een verplichte groepsverzekering is een levensverzekering, terwijl het wettelijke pensioen een door de wet georganiseerd pensioen is; (ii) een verplichte groepsverzekering is een contract, wat niet gelijkstaat met een door de wet of door de rechter ingesteld pensioen; (iii) een verplichte groepsverzekering is een aanvullende maatregel naast het wettelijke pensioen van de werknemer terwijl het wettelijke pensioen een hoofdmaatregel is; (iv) een wettelijk pensioen wordt uitgevoerd door middel van periodieke betalingen, terwijl een groepsverzekering wordt uitgevoerd door betaling van een kapitaal. Gelet op die verschillen zou het verschil in behandeling tussen beide uitkeringen redelijk zijn verantwoord.

Ten aanzien van de tweede prejudiciële vraag

A.3.1.1. J.L. voert aan dat het arrest van het Hof nr. 54/99 *mutatis mutandis* dient te worden toegepast. Zij is van oordeel dat de in het geding zijnde bepalingen haaks staan op de algemene huwelijksvermogensrechtelijke regelen. Zij verwijst inzonderheid naar artikel 1405 van het Burgerlijk Wetboek, dat bepaalt dat de inkomsten uit de beroepsbezigheden van elk van de echtgenoten, alle inkomsten die ze vervangen of aanvullen, alsmede de inkomsten uit openbare of particuliere mandaten, gemeenschappelijk zijn. De in het geding zijnde bepalingen, daarentegen, maken het mogelijk dat een echtgenoot die is gehuwd volgens het stelsel van de gemeenschap van goederen, via zijn werkgever een groepsverzekering in eigen voordeel afsluit en de premies laat afhouden van het loon dat normaal in de gemeenschap dient te vallen. Zij wijst erop dat enkel de tot de groepsverzekering toegetreden echtgenoot een kapitaal uitgekeerd krijgt, hoewel de huwelijksgemeenschap wordt verarmd door het gedeelde loon.

A.3.1.2. Volgens J.L. kan geen twijfel erover bestaan dat het aandeel van de werknemer daadwerkelijk loon is dat niet wordt uitgekeerd, doch dat wordt aangewend voor de betaling van de premies. Ook de werkgeversbijdrage maakt, volgens J.L., deel uit van het loon. Zij wijst erop dat bij het berekenen van een opzeggingsvergoeding alle voordelen die zijn verworven krachtens de overeenkomst in aanmerking worden genomen.

A.3.2.1.1. R.V. is van oordeel dat het arrest van het Hof nr. 54/99, dat betrekking heeft op een gemengde levensverzekering waarbij echtgenoten gezamenlijk een goed verwerven en hiertoe een door de verzekering gedekte lening aangaan, niet kan worden toegepast op een groepsverzekering, en dit om twee redenen.

A.3.2.1.2. Hij wijst allereerst erop dat het Hof in het arrest nr. 54/99 heeft geoordeeld dat de in het geding zijnde regeling weinig coherent was, mede gelet op het feit dat artikel 1400, 7°, van het Burgerlijk Wetboek, dat bepaalde dat behoudens vergoeding indien daartoe aanleiding bestaat, de rechten verbonden aan een personenverzekering door de begunstigde zelf gesloten, die hij verkrijgt bij het overlijden van zijn echtgenoot of na de ontbinding van het stelsel, eigen zijn, niet uitdrukkelijk was opgeheven. Die incoherentie vloeide, volgens hem, voort uit het feit dat het in het geding zijnde artikel 127 het verzekeringskapitaal als eigen beschouwt zonder vergoedingsplicht, behoudens uitzonderlijke omstandigheden, terwijl artikel 1400 van het Burgerlijk Wetboek in een vergoedingsplicht voorziet. Hierdoor werd het rechtmatige vertrouwen van de echtgenoot, volgens hem, geschaad omdat door de enkele lezing van artikel 1400, 7°, van het Burgerlijk Wetboek hem verkeerdelijk werd voorgehouden dat premies die betaald werden met gemeenschappelijke gelden voor

vergoeding in aanmerking zouden komen. Er werd immers aangenomen, zo voert R.V. aan, dat er aanleiding tot vergoeding bestond wanneer de premies werden betaald met het gemeenschappelijke vermogen en ze werden aangewend om een eigen goed te verwerven. R.V. is van oordeel dat een dergelijke incoherentie niet bestaat inzake de uitkering van het kapitaal van een groepsverzekering, dat door artikel 1401, 4°, van het Burgerlijk Wetboek als eigen wordt bestempeld zonder dat er sprake is van enige vergoedingsplicht.

A.3.2.1.3. R.V. wijst vervolgens erop dat de finaliteit van een groepsverzekering totaal verschillend is van die van een individuele levensverzekering. Volgens hem kan uit het arrest van het Hof nr. 54/99 worden afgeleid dat de gemengde individuele levensverzekering door een echtgenoot wordt opgevat als een alternatieve vorm van sparen. Hij voert aan dat de groepsverzekering geen spaaroperatie is, maar dient ter opbouw van een aanvullend pensioen, dat valt onder het toepassingsgebied van de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid.

A.3.2.2. R.V. voert aan dat er geen enkele reden is om het wettelijke pensioen en het aanvullende pensioen, waartoe de groepsverzekering behoort, anders te behandelen. Bijgevolg is, volgens hem, de uitkering van het aanvullende pensioen na de ontbinding van het huwelijk door echtscheiding een eigen goed van de begunstigde en liggen de in het geding zijnde bepalingen in de lijn van het algemene huwelijksvermogensrecht, dat bepaalt dat het recht op pensioen eigen is. Hij wijst erop dat de wettelijke en de aanvullende pensioenen dezelfde institutionele kenmerken (onbeschikbaarheid voor het bereiken van de pensioenleeftijd, aanmoediging om het aanvullende pensioen uit te betalen in de vorm van een rente, verplichte aansluiting, collectief karakter, resultaat van de arbeid van de begunstigde) en dezelfde doelstelling (het voorzien in het levensonderhoud van de begunstigde) hebben. Volgens hem heeft het Wetboek der successierechten ook erkend dat aanvullende pensioenstelsels geen element van successieplanning zijn : terwijl artikel 8, eerste tot vijfde lid, van dat Wetboek de kapitalen ontvangen uit een levensverzekering als algemene regel als een legaat beschouwt, maakt artikel 8, zesde lid, 3°, van dat Wetboek een uitzondering voor de kapitalen ontvangen uit een groepsverzekering.

A.3.2.3. R.V. besluit dat een groepsverzekering niet kan worden vergeleken met een spaarverrichting, zoals tak 21 en tak 23 spaarverzekeringen en levensverzekeringen die passen in het kader van de financiering van een aankoop. Volgens hem is de redenering van het arrest van het Hof nr. 54/99 daarom hier niet toepasselijk.

A.3.3.1. De Ministerraad erkent dat in de recente rechtspraak het toepassingsgebied van het arrest van het Hof nr. 54/99 wordt uitgebreid tot verplichte groepsverzekeringsovereenkomsten. Ook de rechtsleer zou na enige aarzeling, volgens de Ministerraad, tot dat besluit zijn gekomen.

A.3.3.2. Die aarzeling was, nog steeds volgens die partij, ingegeven door het feit dat de groepsverzekeringsovereenkomst niet integraal als een spaarverrichting kan worden beschouwd, en dat ze een pensioenaspect inhoudt. De Ministerraad wijst erop dat de groepsverzekering aansluit bij een socialezekerheidspensioen, mede gelet op haar institutioneel en collectief karakter en op haar doel, dat sociaal van aard is, veeleer dan een vorm van sparen. Die partij is van oordeel dat de aanspraken die voortvloeien uit een groepsverzekering nauwer aansluiten bij het begrip « loon » dan bij het begrip « spaarverrichting ». Zij herinnert ook eraan dat het Hof in het arrest nr. 54/99 de hypothese waarover het werd ondervraagd uitdrukkelijk onderscheidt van de hypothese van de pensioenen, die door artikel 1401, 4°, van het Burgerlijk Wetboek worden geregeld. Mocht het Hof de verplichte groepsverzekering als een vorm van pensioen beschouwen, dan zouden de in het geding zijnde bepalingen, volgens de Ministerraad, niet van toepassing moeten worden geacht, vermits artikel 1401, 4°, van het Burgerlijk Wetboek dan van toepassing is.

A.3.3.3. De Ministerraad erkent evenwel dat wanneer de verplichte groepsverzekering niet als een pensioen wordt gekwalificeerd maar als een spaarverrichting wordt beschouwd, de leer van het arrest van het Hof nr. 54/99 van toepassing is en dat de in het geding zijnde bepalingen in die hypothese de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schenden.

- B -

Ten aanzien van de in het geding zijnde bepalingen

B.1. De artikelen 127, 128 en 148, § 3, van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst bepalen :

« Art. 127. *Verzekeringsprestaties*

De aanspraken ontleend aan de verzekering die een in gemeenschap van goederen getrouwde echtgenoot ten behoeve van de andere of van zichzelf heeft bedongen is een eigen goed van de begunstigde echtgenoot ».

« Art. 128. *Vergoeding van premiebetalingen*

Aan het gemeenschappelijk vermogen is geen vergoeding verschuldigd behalve voor zover de premiebetalingen die ten laste van dat vermogen zijn gedaan, kennelijk de mogelijkheden ervan te boven gaan ».

« Art. 148. *Overgangsbepalingen*

[...]

§ 3. De bepalingen van deze wet zijn op de lopende levensverzekeringsovereenkomsten van toepassing vanaf de inwerkingtreding van de wet ».

Ten aanzien van de ontvankelijkheid van de prejudiciële vragen

B.2.1. Volgens de Ministerraad zijn de in het geding zijnde bepalingen klaarblijkelijk niet van toepassing op het geschil voor het verwijzende rechtscollege, dat betrekking heeft op de verrekening van een verplichte groepsverzekering, die niet wordt bedongen door één van de echtgenoten maar door de werkgever van één van hen en waarvan de premies door de werkgever zijn betaald.

B.2.2. Het staat in beginsel aan het verwijzende rechtscollege om na te gaan of het nuttig is aan het Hof een prejudiciële vraag te stellen over de bepalingen die het van toepassing acht op het geschil. Slechts wanneer dit klaarblijkelijk niet het geval is, kan het Hof beslissen niet op de vraag in te gaan.

B.2.3. Luidens artikel 97 van de voormelde wet van 25 juni 1992 is hoofdstuk II (« Levensverzekeringsovereenkomsten ») van titel III van die wet, waarvan de in het geding zijnde artikelen 127 en 128 deel uitmaken, van toepassing op « alle persoonsverzekeringen waarbij het zich voordoen van het verzekerd voorval alleen afhankelijk is van de menselijke levensduur ». Een groepsverzekering is een dergelijke persoonsverzekering.

B.2.4. Bijgevolg blijkt niet dat het verwijzende rechtscollege aan het Hof vragen heeft gesteld die klaarblijkelijk niet dienend zouden zijn om het voorgelegde geschil te beslechten.

Ten aanzien van de tweede prejudiciële vraag

B.3.1. Volgens de Ministerraad is de tweede prejudiciële vraag niet-ontvankelijk vermits niet wordt aangegeven welke categorieën van personen met elkaar worden vergeleken.

B.3.2. Uit de motieven van het verwijzingsarrest en uit de tweede prejudiciële vraag blijkt dat het Hof wordt gevraagd of de artikelen 127, 128 en 148, § 3, van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schenden in de interpretatie dat, wanneer twee echtgenoten gehuwd zijn onder een stelsel van gemeenschap van goederen, het kapitaal van de verplichte groepsverzekering die de werkgever van één van hen aangaat ten voordele van zijn werknemer, eigen is en slechts aanleiding geeft tot vergoeding indien de premiebetalingen die ten laste van het gemeenschappelijke vermogen zijn gedaan « kennelijk de mogelijkheden ervan te boven gaan », terwijl uit het arrest van het Hof nr. 54/99 van 26 mei 1999 voortvloeit dat, wanneer twee echtgenoten gemeenschap van goederen hebben, en één van beiden een levensverzekering heeft aangegaan om de goede afloop van de terugbetaling van gemeenschappelijke leningen te waarborgen en, nadat die terugbetaling is gedaan, om een kapitaal op te leveren, het kapitaal van een gemengde levensverzekering gemeenschappelijk dient te zijn.

De exceptie is verworpen.

B.4.1. Volgens de Ministerraad is de tweede prejudiciële vraag niet ontvankelijk in zoverre zij artikel 148, § 3, van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst betreft, vermits niet wordt aangegeven op welke wijze die bepaling de artikelen 10 en 11 van de Grondwet zou schenden.

B.4.2. De bewoordingen van de tweede prejudiciële vraag en de motieven van het verwijzingsarrest preciseren inderdaad niet op welke wijze artikel 148, § 3, van de wet van 25 juni 1992 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet zou schenden. De prejudiciële vraag is dus enkel ontvankelijk in zoverre zij betrekking heeft op de artikelen 127 en 128 van de voormelde wet.

B.5. Het Hof wordt dan ook verzocht na te gaan of de artikelen 127 en 128 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst bestaanbaar zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in de interpretatie dat, wanneer twee echtgenoten gehuwd zijn onder een stelsel van gemeenschap van goederen, het kapitaal van de verplichte groepsverzekering die de werkgever van één van hen aangaat ten voordele van zijn werknemer, eigen is.

B.6. Het aan het verwijzende rechtscollege voorgelegde geschil heeft betrekking op een verplichte groepsverzekering die is gesloten door de werkgever van één van de echtgenoten en waarvan de premies door de werkgever ten laste worden genomen. Bovendien dient die groepsverzekering voor de financiering van een aanvullend pensioen in de zin van artikel 3, § 1, 1°, van de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid. Het Hof beperkt zijn onderzoek tot die hypothese.

B.7. In zijn arrest nr. 54/99 van 26 mei 1999 heeft het Hof met betrekking tot de voormelde artikelen van de wet van 25 juni 1999 geoordeeld :

« B.3. Vóór de inwerkingtreding van de in het geding zijnde wet, verklaarde artikel 1400.7 van het Burgerlijk Wetboek eigen, behoudens vergoeding indien daartoe aanleiding bestaat, de rechten verbonden aan een personenverzekering door de begunstigde zelf gesloten, die hij verkrijgt bij het overlijden van zijn echtgenoot of na de ontbinding van het stelsel. *A contrario* werd daaruit afgeleid dat, in het geval beoogd in B.1, het kapitaal gemeenschappelijk was.

Terugkomend van het standpunt dat hij had ingenomen betreffende de huwelijksvermogensstelsels in de wet van 14 juli 1976 en artikel 1400.7 van het Burgerlijk Wetboek, dat die wet bevatte, heeft de wetgever in 1992, zonder het voormelde artikel uitdrukkelijk op te heffen, beslist dat het voordeel van de verzekering een eigen goed van de begunstigde echtgenoot is, zelfs als de verzekeringnemer die verzekering uitsluitend te zijnen bate heeft afgesloten, er tussen de echtgenoten een gemeenschap van goederen bestaat en de gemeenschap niet is ontbonden. Hij heeft zich daarover niet anders verklaard dan door de bezorgdheid te uiten om ' een einde te maken aan de twijfels die onder de gelding van de wet van 1874 opkwamen ' (*Parl. St.*, Kamer, 1990-1991, nr. 1586/1, p. 104).

Het kan pertinent zijn ook te verwijzen naar de bezorgdheid die is geuit ten aanzien van het in ontwerp zijnde artikel 106 van de in het geding zijnde wet om ' alle twijfels omtrent de rechten van de verzekeraar en van de aangewezen begunstigde op te heffen ' door te bepalen onder welke voorwaarden de betaling door de verzekering bevrijdend is (*ibid.*, p. 94).

B.4. De bezorgdheid om duidelijk wetgevend op te treden, zodat eenieder op elk ogenblik de omvang van zijn rechten en verplichtingen kent, is geenszins pertinent om een bepaalde wetgevende keuze meer te verantwoorden dan een andere, waarbij niets zou beletten dat ze even duidelijk tot uiting wordt gebracht. De optie waaraan de wetgever de voorkeur heeft gegeven wordt des te minder verklaard door het doel rechtsonzekerheid te vermijden daar zij, om te bepalen of er aanleiding bestaat tot vergoeding, een beroep doet op een zo vaag begrip als ' betalingen die [...] kennelijk de mogelijkheden [...] te boven gaan ' van het gemeenschappelijk vermogen (artikel 128).

B.5. De memories, evenmin als de parlementaire voorbereiding, leveren de gezochte verantwoording, in het geval waarin de verzekering de betaling van een kapitaal enkel aan de verzekeringnemer waarborgt. Het Hof ziet ze in hetzelfde geval evenmin. Een dergelijke verzekering beoogt immers in geen geval te voorzien in het levensonderhoud van de overlevende echtgenoot. De last die de betaling van de verzekeringspremies voor het gemeenschappelijk vermogen betekent, veroorzaakt een onevenwicht ten nadele van die echtgenoot : een pensioen wordt gegarandeerd aan de enkele verzekeringnemer-begunstigde, op kosten van de gemeenschap en in beginsel zonder vergoeding, zonder dat zijn echtgenoot de kansen ervan heeft kunnen aanvaarden, in aanmerking genomen zijn eigen kansen op overleven. Overigens, door die maatregel in te schrijven in de wet op de landverzekeringsovereenkomst, terwijl artikel 1400.7 van het Burgerlijk Wetboek niet uitdrukkelijk is opgeheven en dat Wetboek de algemene opzet van de huwelijksvermogensstelsels aangeeft door een volledige titel eraan te wijden waarmee een dergelijke oplossing weinig coherent is, heeft de wetgever het mogelijk gemaakt dat die echtgenoot geen kennis heeft gehad van het eenzijdige karakter van het voordeel dat door een dergelijk contract wordt opgeleverd na de terugbetaling van de lening. Indien, volgens het wettelijke stelsel, de inspanning van voorzorg van de echtgenoten met gemeenschap van goederen veeleer tot uiting kwam door de aankoop van effecten of door andere spaartegoeden, dan hadden die gemeenschappelijk moeten zijn. De ' pensioenen, lijfrenten of soortgelijke uitkeringen, die een der echtgenoten alleen bezit ' zijn weliswaar eigen (artikel 1401, 4°) alsmede ' het recht op herstel van persoonlijke lichamelijke of morele schade ' (artikel 1401, 3°), maar dergelijke voordelen komen in de regel voort uit een activiteit of een nadeel dat eigen was aan de begunstigde ervan. In dergelijke omstandigheden is het niet verantwoord te beweren dat de instemming en de bedoeling van schenking van de echtgenoot die niet de begunstigde is, kunnen worden vermoed.

De in het geding zijnde bepalingen zijn discriminerend ».

B.8.1. In het geval van een verplichte groepsverzekering ter financiering van een aanvullend pensioen dat wordt betaald bij het bereiken van een bepaalde leeftijd door de aangeslotene beoogt de groepsverzekering in een aanvullend inkomen te voorzien. Het gaat derhalve om een spaarverrichting.

B.8.2. Zelfs al worden de premies van de groepsverzekering door de werkgever betaald, en niet op het loon ingehouden, zijn ze een voordeel dat de werknemer uit hoofde van zijn arbeidsovereenkomst verkrijgt. De door de werkgever betaalde bijdragen maken deel uit van het loon in de zin van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers en zijn in geld waardeerbare voordelen die worden betaald als tegenprestatie voor de in het kader van de arbeidsovereenkomst verrichte arbeid (Cass., 4 februari 2002, *Arr. Cass.*, 2002, nr. 78).

B.8.3. De prestaties van een dergelijke verzekering kunnen derhalve als inkomsten uit beroepsbezigheden worden beschouwd, die luidens artikel 1405, 1°, van het Burgerlijk Wetboek gemeenschappelijk zijn.

B.8.4. Het is dan ook niet redelijk verantwoord dat, wanneer twee echtgenoten gemeenschap van goederen hebben, het kapitaal van de verplichte groepsverzekering die de werkgever van één van hen aangaat ten voordele van zijn werknemer ter financiering van een aanvullend pensioen dat wordt betaald bij het bereiken van een bepaalde leeftijd door de aangeslotene, zou worden beschouwd als een eigen goed dat slechts aanleiding zou geven tot vergoeding indien de premiebetalingen die ten laste van het gemeenschappelijke vermogen zijn gedaan « kennelijk de mogelijkheden ervan te boven [zouden] gaan ». In zoverre de premies niet door één van de echtgenoten, maar door de werkgever worden betaald, is het overigens niet pertinent na te gaan in welke mate zij de mogelijkheden van het gemeenschappelijke vermogen van die echtgenoten kennelijk te boven zouden gaan.

B.9. De tweede prejudiciële vraag dient bevestigend te worden beantwoord.

Ten aanzien van de eerste prejudiciële vraag

B.10. Het Hof wordt gevraagd of de artikelen 127 en 128 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst bestaanbaar zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in de interpretatie dat, wanneer twee echtgenoten gehuwd zijn onder een stelsel van gemeenschap van goederen, het kapitaal van een verplichte door de werkgever aangegane groepsverzekering waarvan de uitkering aan de aangesloten werknemer toekomt wanneer hij een bepaalde leeftijd bereikt, als onderdeel van het actief van de huwelijksgemeenschap bij de vereffening-verdeling in de te verdelen massa moet worden opgenomen, terwijl het wettelijke pensioen van een onder hetzelfde stelsel gehuwde openbare ambtenaar als een eigen goed wordt beschouwd dat bij de vereffening-verdeling van de huwelijksgemeenschap niet in de te verdelen massa moet worden opgenomen.

B.11.1. Uit het antwoord op de tweede prejudiciële vraag vloeit voort dat het niet bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet dat het kapitaal van de verplichte groepsverzekering die de werkgever van één van hen aangaat ten voordele van zijn werknemer ter financiering van een aanvullend pensioen dat wordt betaald bij het bereiken van een bepaalde leeftijd door de aangeslotene, eigen is. Bijgevolg dient dat kapitaal als onderdeel van het actief van de huwelijksgemeenschap bij de vereffening-verdeling in de te verdelen massa te worden opgenomen.

B.11.2. Rekening houdend met het antwoord op de tweede prejudiciële vraag is het onderzoek, door het Hof, van de eerste vraag die door de verwijzende rechter is gesteld, niet onontbeerlijk voor de oplossing van het voor hem hangende geschil. Aangezien immers het kapitaal waarvan sprake is enkel als een gemeenschappelijk goed kan worden beschouwd, zou het verschil in behandeling dat zou voortvloeien uit de vergelijking tussen dat gemeenschappelijke goed en het huwelijksvermogensstelsel van het wettelijke pensioen dat aan een ambtenaar wordt uitgekeerd – zelfs indien het discriminerend zou worden geacht – het gemeenschappelijke karakter van dat kapitaal niet wijzigen, noch bijgevolg de oplossing van het voor de verwijzende rechter hangende geschil, dat geen betrekking heeft op een ambtenaar, maar op een bediende die het voordeel van een door zijn werkgever gesloten collectieve groepsverzekering heeft genoten.

B.12. De eerste prejudiciële vraag behoeft bijgevolg geen antwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

In de interpretatie volgens welke, wanneer twee echtgenoten gehuwd zijn onder een stelsel van gemeenschap van goederen, het kapitaal van de verplichte groepsverzekering die de werkgever van één van hen aangaat ten voordele van zijn werknemer ter financiering van een aanvullend pensioen dat wordt betaald bij het bereiken van een bepaalde leeftijd door de aangeslotene, als een eigen goed wordt beschouwd, schenden de artikelen 127 en 128 van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 27 juli 2011.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Bossuyt